

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindenemű közleti küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez, Rakonkasztróra Pest megye, küldendő. **22 23**

FELMÉRŐ SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKÓ ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

Helyettes szerkesztő: MARCSEK JÁNOS bpesti vallásnár.

FŐMUNKATÁRSÁK:

Schoitz Ödön Dr. Varsányi Mátyás Biatniezky Pál
székeséperes-lelkész püspöki ll. lelkész. cinkotai lelkész.

Megjelenik hetenként egy íven

A lap ára:

Egész évre 36 K

Félévre 18 K

Egyes szám ára 80 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egyes oldal 40 K

Világosi hirdetéseknek meggy. 50% az. díjat

FARTALOMJEGYZÉK. Fohász Vers Sántha Károly. — **VEZÉRCIKK:** Emberek vagyunk. — **Vallásoktatásunk körül.** Gyöngyösméti. — **Protestáns irodalmat.** Mayer Pál. — **Irodalom.** — **Széljegyzetek.** — **Békelet** — **Pályázatok és hírdetések.**

Fohász

Karácsony ünnepén 1918.

Irgalmazz nekünk irgalmas nagy Isten,
Térj hozzánk szent karácsony ünnepén!
A nagy világon nincs ki megsegítsen,
Ha Te is elhagysz, elhagy a remény,
Epesztő kétség hervaszt minden orezát,
Megalázottan búsul Magyarország,
Itéletednek ostora ez itten —
Irgalmazz nekünk irgalmas nagy Isten!

Megbűnhödtünk már multat és jövődöt,
Uram, ne büntess minket még tovább!
Ezer évig vívódtunk elegeudöt,
Balsorsunk ne legyen még mostohább.
Régi dicsőségünk vigasztalásul
Ha fel-feltűnik az éji homálybul,
Hiálszik fénye omló könnyeinkben —
Irgalmazz nekünk irgalmas nagy Isten!

Most éjszakánkon könnyeink ragyognak,
Siraljuk e holdogtalan hazát
Atyánk, fogd párlját szegény magyaroknak,
Tündököltesd ki jogos igazát!
Vészélyben a hon, Árpád drága földje,
Folyói, sílja, kincses bércze-völgye,
Szent mielőttünk minden porszem itten —
Irgalmazz nekünk irgalmas nagy Isten!

Te irgalmas vagy, meri fellüni az éjre
A Hajnalesillag: a Maszületett.
Az új életnek el kell jönni végre,
Neked: Igazság, Béke, Szeretet.
Atyánk, állj mellénk s oszlik a sötétség,
Csillag vezérel minket a reménység,
S az angyalokkal zengjük szikla-hitben:
Dicsőség Neked irgalmas nagy Isten! Amen.

Sántha Károly.

Emberek vagyunk . . .

A Békeesség karácsonyi napjai gyászosabb időkben még sohasem virradtak fel a Hárpátok övezte honfijaira s így a mi evang. egyházunkra is, mint éppen most.

A világokat kormányzó Isten, ki nemesak az lgében, nemesak a különféle theológiai rendszerekben, nemesak a vallásos élet tapasztalataiban, hanem a valóságnak az egész universonra kiterjedő világában él, a gyarlóságnak e földi sártekén élő gyermekeivel megbékélt. Elfedezve gyengeségét, megbocsátva eltévelyedését, békeességet ajánlott fel az emberi nemnek szent karácsony éjszakáján.

És az ember, képmása Istennek ezen a bolygón, nem tud a megbocsátás, a szeretet, a békeesség szellemének hódolni.

A béke angyala leszállt a földre. Átsuhant nemzetek, országok, tengerek felett. S elhozta a millió sziv sóvárogta földi békét. De ennek olajágát emberek kezébe tette le.

S amint letette, mintha messze-messze elröppent, elszállt volna vissza oda, ahol — ugylátszik — egyedül van az igaz békének hazája. Mert itt alant, mint annyiszor, most sem tud termékeny talajra találni az, amit nekünk embereknek aláhozott.

Mert embereknek hozta. És hozzá olyanokra bista, akiknek szivét a szent karácsonyi hangulat, a szeretet soha nem járta át. Különbén a megbocsátás, emberszeretet, megértés szellemét nem gyürte volna le a huszadik században is az örök emberi. A bosszuvágy, a kapzsiság, a kizsákmányolási vágy, az egyéni és nemzeti önzés — bár gyarló — de óriási ereje.

És most az erők viharai által felkorbácsolt örvénylő tengerén hullámszik édes hazánk és vele evang. anyaszentegyházunk esónaka.

Kívülről farkasüvöltés hangzik bele a karácsony-éj angyalhimnuszába. Ellenséges érzületű emberek gázolnak hazánk testén, marcangolják, tépik az örök véráztatta földet. Szeretetlenül lelkek bontják az evangélium egyházának százados szenvedés által megpecsételt egységét.

Belülről recriminációk, régi sérelmek hányforgatása folytán elvakult lelkek bosszúvágya küldi forró leheletét felénk. Kik a hazának fiai nem akartak lenni, annál jobban akarják most a haza földjét, e föld termette szellemi értékeit, kincseit.

De ez nem elég az égi Béke 1918-iki ünnepén. Messze a jövőből felénk hangzó zenéje az igazán emberré vált emberek társadalmának szinte elkábitja a mának gyermekét. S a külső haretől megkíméltek társadalmi osztályai élesítik egymás ellen fegyvereiket. És talán csak napok és órák kérdése, mikor nyul fegyverhez a belviszály.

Leláncolt Prometheusként vergődik hazánk kinjai közt. S kikben e kinok egyénileg élnek, kiknek szívét emésztő fájdalom mardossa, még azok sem szentelhetik erőiket mindenestől a közös vész reánk törő hatalma ellen.

Itália derült ege alól, hol a karácsonyi születő kizárólagos igaz tanítványának hirdeti magát az ember, újabb keserűséget hozott felénk a bus őszi szellő. Komor magányában, távol a világtól nem látja a tengeri szenvedést, fáradalmat a római egyház feje s a türelmetlenség osztorát suhogtatta meg ismét felettünk, az új kódexében. Hogy ez ostoresattanás visszhangja mily átkos visszavonás lehet, talán nem is gondolta meg a karácsony felé vivő napok során az ember, ki a pápai székben is csak ember, gyarló marad, ha „esalatkozhatatlan“ is.

Gyászosabb időkben még sohasem virradtak fel reánk a Békességnek karácsonyi napjai, mint mostanában!

Hát nincs már e földön egy parányi sem abból a Szeretetből, mely az emberi nemet egy karácsonnyal ajándékozta meg? Kihalt volna az emberi lelkekből utolsó sugara is a megbocsátásnak? Nincs már érzékünk egymás bűneit, gyarlóságait elfedezni, nincs erők akkor sem, amikor maga a jóságnak örök szent Istene nyilatkoztatja meg az égi szózatot, mely szent karácsony éjszakáján zendült meg a pusztában? Avagy ennek a szózatnak csak *pusztában* lehet elhangzania? *Ma is?*

Emberek vagyunk. Az emberi gyarlóság ezernyi átkos varázsa köt mindnyájunkat s leláncol a földhöz. Talán egy új hazának bűbája az, mi elbűvöl egyeseket, mely a szent szabadság ígézetével csábít el a régi hazától. Talán egy új

világ csalóka tündérképe bontakozik ki azok előtt, kik a nemzeti gyűlölet szemüvegén tekintenek át a határokon. Talán egy ideális társadalom lidérfénye esalogatja ingoványába sok embertársunkat.

De hozzánk is, kik ilyeneknek teremtett emberek vagyunk, hozzánk is közeledik, aláhajol az égi szeretet könyörülő Istene szent karácsony éjjelén. S amikor most karácsonykor keresi lelkeinket, a megnyilatkozott egek új égi erőit nem a szétrombolásra, nem a pusztításra, nem a szét darabolásra közli velünk, hanem a rossznak, a bűnnek, a gyarlóságnak leküzdésére. Hogy ami tulajdosan emberi volt közöttünk is, azt megjavítsuk, kiküszöböljük, de ne pazaroljuk el mi magunk, ne tékozoljuk el azt, mit sok üldözött és szenvedett ősök hagytak mireánk.

Azért ha emberek lévén megtántorodunk mi is, ha az isteni szeretetnek visszfényét az ember — és honszeretet sokszor legyőzi is a gyarlóság hatalmait, — karácsony szent ünnepén *ébredjen* a törekvés határainkon innen és túl, *ébredjen* a szent elhatározás, hogy legyünk *több* mint emberek, legyünk azok, amivé lenni karácsony születője, a Krisztus hív: *Istenfiak, Istennek gyermekei*. Mert ha még oly borús is a jelen, csak így fog egy szebb közel jövő himnuszaként elhangzani a karácsonynak angyal ajkáról szálló békeszózata.

Vallásoktatásunk körül.

3. Vallástanárok és vallástanítók.

Sajátságos, de úgy áll a dolog (— s ez hazai protestáns egyháztörténetünknek is egyik szomorú tanulsága —), hogy egyházunk talán sohasem volt fizetett tisztviselői iránt anyagiakban és erkölcsi tekintetben egyaránt szükséges felelősségének kellő tudatában. Kívánalmak tekintetében a leg-rigorózusabb tudott lenni, anyagi és erkölcsi honorálás tekintetében mindig szűkmarkú volt.

Ha e felelőtlenséget a jelenben tekintem, úgy nem tudnék annak súlyát inkább érző egyházi tisztviselőt, mint a vallástanárt. Nem a középiskolák rendes tanári státusába tartozó vallástanárokat értem, akiket úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben a középiskolai tanárság együvé tartozása és becsülete véd, hanem a gyülekezeti hitoktatókat, akiket sem jogi intézkedés, sem a lelkesi összetartás ereje nem lát el azzal az erkölcsi tőkével, mely nem hiúságnak okából, hanem a pusztta megélhetésre szükséges és akiknek helyzete — a gyakran szinte túlfengő úrhatnamság miatt — egyre az „állandó (értsd: a rendszerint

családos volta miatt a káplánénál sokkal nagyobb mozdulatlanságra kárhóztatott) kíséretű annyira óhajtott ideálja felé közeledik.

Minő disszonancia, hogy egyrészt a vallás-oktatást oly nagyra értékeljük — és joggal, — hogy az egy egész életre szóló önképzést és elmélyedést igényel, másrészt meg csak eseléd-sorban tűrjük azokat, akik azt gyakran hivatottsággal és eredménnyel végzik! Vagy talán ott a hiba, hogy ezt a foglalkozást egyesek életcélul tűzik ki maguknak? És helyesebb volna, ha ezt az állítólag fontos munkát jövő-menő egyének végeznék el?

Itt egyházegyetemünk léphetne közbe, sőt — nézetem szerint — kellene is közbelépnie, megteremtve a vallásitanítással állandóan foglalkozók méltó létfeltételeit. Elvégre ma már mindenféle valamirevaló állásnak megvan a maga pragmatikája; Dunántul püspöke megvalósította azt saját környezetében az egyházkerületi tisztviselők részére, miért ne lehetne azt egyetemlegesen megvalósítani az ország összes evangélikus vallásitanárai számára? Ha a vallásoktatás elméleti oldala egyetemes ügy, miért ne lehetne gyakorlati végrehajtása is az, legalább is ott, ahol az nagyobb méretekben történik s ahol az azzal foglalkozók érdekeinek megvédésére direkt szükség van! A sokszor hangoztatott autonómia nem lehet ürügy arra, hogy a vallásitanítás anyagi oldala a gyülekezetek anyagi érdekességéből s vallásitanáraink erkölcsi helyzete egyes helyi a duodu-deszpoták pipaszár-uralma alól ki ne vételessék.

Hiszen ma még a vallásitanári meghívólevél sem áll a lelkészi hivány csönkíthatatlanságának oltalma alatt, sőt tudok esetet, ahol vallásitanárt elődjénél súlyosabb kötelezettségek mellett, de kisebb fizetéssel alkalmaztak. Mindennek elejét vehetné egy egyetemes pragmatika, melyet máris holnapra változtatható, szeszélyes kis helyi szabályzatok egyáltalán nem pótolhatnak.

Ott van továbbá a nyugdíjügy. Érdemesnek tartotta-e már valaki elgondolni, hogy 65 éves korig (amikor legkedvezőbb esetben a lelkészi teljes nyugdíjjogosultság beáll) vallásitanár, aki káplánnal nem dolgozhat, aligha működhetik és hogy ilyenformán hátrányban van a tanítóval szemben is, aki korábban léphet teljes (és valószínűleg nagyobb) nyugdíjjal nyugalmába! E dolgok rendezése nélkül — ami pedig igazán csak néhány tollvonásba kerülne — a vallásitanítás nem lesz életpálya, hanemha olyanok részére, akik a „sok az eszkimó, kevés a foka“ elve alapján csöppentek bele.

Mivel már a személyzeti ügyről szólok, hadd

említsem meg azt, hogy a vallásoktatásnak tanító-ságunk kezéből való kivételét nem tartanám sem szerencsés, sem korszerű gondolatnak. Tanító-ságunk — s ez talán kivétel nélkül állítható róla — becsületbeli dolognak tartja a vallásoktatásnak is ellátását, melyet pedagógiai és didaktikai iskolázottságánál fogva nem kevésbé jól teljesít mint a hetenként csupán két ízben oda-látogató lelkész, akinek, ha még hozzá vesszük, hogy a tanító a vallástani órákat is jobban be tudja illeszteni órarendjébe, nem marad más előnye mint — a kabátja. Azt sem szabad feledni, hogy sok helyen (pl. a Dunántulon és Németországban) a vallásoktatás didaktikai haladása főképp a vallásitanítással foglalkozó tanító-ság munkájához fűződik, sőt Németországban minden életrevaló reform is az ő köréből indult ki. Sokkal méltóbbnak tartom tanítóink kezében a hitoktatói tiszt megtartását, mint a lelkészi és vallásitanári pálya (nem a theologiai studium) megnyitását a nők előtt.

Nem kellene-e inkább mindent elkövetni, hogy tisztességes anyagi és erkölcsi megélhetés mellett továbbra is jellemes férfierők vezessék az egyház hajóját és nem az olesóbb női munkakerő kíséretét felidézni!

Az ellen is nem szólhatok eléggé, hogy a theologiai képzettséget feltételező vallásitanárság talán valami külön kurzus elvégzéséhez költetnék és külön, nem minden végzett theologus számára magától értődő pályaként kezeltenék. Hiszen amúgyis oly kevés a végzett theologus haladási lehetősége, hogy pályáját csak az életkor haladása szempontjából lehet pályának mondani. E lehetőségek fényénél még mindig igazán esodálatraméltó az a „succrescentia“, melyet én a vallásitanítás ellátása szempontjából is, minden különös theologiai nagybizottsági rendszabály nélkül is a legszebb reményekre jogosítónak tartok.

Gyöngyösmenti.

Protestáns irodalmat.

III.

Az irodalomnak azonban egyházi téren is megvannak a maga előfeltételei és élelfeltételei, mint mindennek széles e világon. A fa csak megfelelő talajban és megfelelő gondozás mellett növekedik s hoz gyümölcsöt. A magyar irodalom hatásának példájánál látjuk, hogy volt egy fásult, egy reményvesztett közönség, volt egy kicsiny csapat, minden szépért, nemesért hevülő, hazafias tüzzel telített lelkiéletű írói gárda, de ott voltak a mecénások, a Széchenyiek stb. is, akiknek bőkezű támogatása nélkül az írott betű — írott betű marad volna!

Ime, a hasonlat alkalmazása! Van egy fásult, reménytelen, közönyös közönségünk; van szét-szórva szanaszét. A Kárpátoktól az Adriáig, Dévénytől Orsováig egy a Krisztus szellemétől telített esekély apostoli gárda, ki meggyőződéssel hisz a protestáns egyházak egyetemes rendeltetésében — mert a Krisztus tanításának, szellemének letéteményesei nemesak a templomban, de egyházi szervezetükben is — de hiányzanak a hasonló lelkülettől áthatott főurak: a Nádasdyak, Bethlenek, Rákóczyak, Lórántffy Zsuzsannák, a kik az egyházi élet ápolása terén is nélkülözhetetlen anyagiakkal támogatnák a protestáns szellem terjesztését s érvényesülését. Nem egy esendes parochiában alusszák kényszer álmukat építő, ima, stb. könyvek, vallásos-tud. dolgozatok, miknek lehetne hálás olvasó közönségük, de alvásra, talán örök alvásra vannak kárhoztatva. Hiányzik az anyagi varázsvessző, mely őket életre támassza!

Nagy hibánk, hogy nincs könyvnyomdánk. Hová fajultunk a XVI. század óta? Akkor volt 26. Ma egy sines! Nem a szegény papok, tanítók bűne ez; akkor se ők tartották fenn! Csak fáj látnunk a buzgó Dunántul emberfeletti küszködését s nincs vezető ember más kerületben, a ki érdekében egy buzdító szót mondana. A könyvnyomda ügye nem csupán Dunántul, hanem az egész magyarhoni evangélikus társadalom ügye! Legjobb ideje, hogy közgyűléseink minden fórumon arról tudomást szerezzenek és minden megengedett eszközzel segítsék azt diadalra juttatni. Mert bizony, ha e nemes, életbevágó ügy kudarcra végződik, mindnyájunk szégyene lesz az! Igaz, hogy Dunántul vezetői is mulasztást követtek el, midőn kezdetől fogva nem igyekeztek az ügyet egyetemessé tenni! Az irodalom azonban eme feltételek mellett még mindig nem életképes. Szüksége van olvasóközönségre is. Igaz, hogy ezt még nevelni kell. De e pontnál se essünk kétségbe. Evangélikus népünk szeret olvasni, ha az olvasni való jó, tartalmas, értékes s ha a megfelelő formában élvezheti. Ha a XIX. század első évtizedei tudtak sokkal mostohább körülmények között irodalmat teremteni, olvasó közönséget toborozni — az most is fog sikerülni. Fontos szerep vár e téren az egyházközségenként szervezendő gyülekezeti népkönyvtárakra, a Luther-társaságra, mint kiadó vállalatra, a népies téli felolvasásokra, mint a gyülekezeti lelkigondozás fontos faktorára! Ó igen, a cél nemes, a munkatér szép és nagy. Csak tegye is mindenki az eke szarvára a kezét ott is úgy, a mint Isten kegyelme tudnia engedte. A protestáns egyházi irodalom virágzó protestáns egyházi életet fog teremteni a vigasztalan romokon!

Mayer Pál
ev. lelkész.

IRODALOM.

„Világbéke és evangélium“ cím alatt egy komoly és minden tekintetben figyelemre méltó munkát irt Jahn Jakab kiskéri lelkész. Amikor most nálunk is a pacifista politika jutott uralomra, igen aktuális művében ismerteti a békemozgalom célját, annak eredményeit és részletes programját. Létfogosultsága fejtegetésénél nagyon helyesen állapítja meg, hogy még Krisztus előtt ugyszólván a háborús állapot volt a népek normális állapota, addig Krisztus után inkább a békeség a nemzetek közötti rendes állapot. Nemkülönben finom elmeélllet mutat rá arra, hogy bár bizonyos, hogy a bűn a háboru oka, de csak egyes bűnök, és pedig elsősorban a militarisztikus és kapitalisztikus érdekesoportok bűnei. Nagyon talpraesett módon fejtegeti a békesz-mére való ránevelését az emberiségnek az iskola, a társadalom, a politika szellemének átalakítása által. Ugyancsak helyes meglátással tárgyalja a lelkészi hivatás fontos munkáját az új alakulások megvalósításában, ahol kiemeli, hogy a lelkész a maga munkájával „többet tehet a világbéke megvalósítására, mint a nemzetközi jogi kodex tudós szerzői.“ Főérdemének tartjuk a szerzőnek meglehetősen reális szférákban való megmaradását, mert témája nagyon sok feldolgozását az ideális, utópisztikus csapongások fellegeibe vezette el, hol pedig csak szóvirágok teremnek csupán. A Kókai Lajos kiadásában megjelenő esinos kiállításu — sajnos, — rövidre szabott munkát — melegen ajánljuk minden érdeklődő figyelmébe. Ára 2 korona.

Egy ev. papjelölt buesusása Magyarországtól s élményei a külföldön 40 év előtt. Irt Krupec István. Ára 2 kor. Általában meleg érzéssel megírt kis emlékezés, melynek különös vonzóerőt kölcsönöznek azok a már teljesen ismeretlen, de még ma is sokakat érdeklő mozzanatok, amikkel emlékezését fűszerezi. Az ily memoár-féle irások egyházi férjaink tollából általában sok kellemes perccel szerezhetnének a „consequens“ papi nemzedéknek is, ha minél nagyobb számban kerülnének elénk.

Mi a lélek? Irt Csopják Attila. Bibliái és tudományos alapon foglalkozik a szerző a lélek nagy és még mindig megfejtetlen problémájával. Ami a bibliái részt illeti, szigoruan a verticalis inspiration való álláspontja nem egészen akceptábilis konkluziókhoz juttatja. De a tudományos alapon álló fejtegetései már határozottan szép tájékozottságra vallanak. Amikor a modern fiziológia

világánál indul problémájának megfejtése felé, már már azt hihefné az olvasó, hogy leküzdje a modern ismeretelmélet emelte gátakat, de bizony a konkluziónál csalódottan kell megállapítani, hogy az egyik ismeretlent szerzőnk is csak egy másik ismeretlennel tudja meghatározni. S bár azt a benyomást kelti, hogy feladatát megoldottnak találja, amikor a „lélek“ szó helyébe megszólván behelyettesíti az „én“-t, de Kantnak transcendentalis dialektikájában, a tiszta ész gismusai e. fejezetben körvonalozott fejtegetés kritikáját Csopják megállapításai sem el. De ettől eltekintve sok nagyon jól felhasználható értékkel gazdagodik, ki figyelemmel lapozgatja át a „Békehírnök“ kiadásában megjelent kis munkát.

Széljegyzetek.

A híjőzanodás ujján. A forradalmi idő szélsőségek felé ragadtá a lelkeket. Láituk és látjuk ennek a nyomait mindenfelé. Akik a háborútól az erkölcsiség erősödését várták, szomoruan kiábrándulhattak, ha korábban nem, legalább a forradalom első napjaiban. A forradalmi eseményekhez kevés közülük van ugyan ezeknek a tulajdonságoknak, de mégis csak az idézte fel őket. Most már kezéjük meglátni és megitélni ezeket a szélsőségeket és merünk helyteleníteni forradalmi cselekedeteket is. Ilyen örvendetes dolgot olvashattunk a napokban az egyik legelterjedtebb délutáni lapban. „Plakátok és Hetilapok“ címen. A sajtószabadság nevében vétőt kiált a sok szennyirodalmi sajtótermék ellen. „Az októberi forradalom . . . az ifju magyar köztársaság televényéből eddig csak förtelmes dudvák nőttek ki gombamódra — (a sajtó terén). Rendőrség után kiált minden tisztességes, rendes emberben a jóérzés és jóízlés, amikor az utcán szemel szur egy-egy új plakát és öklendeztet egy-egy új „heti lap“. A plakát a lapot hirdeti, a lap az erkölcsitelenséget, izléstelenséget, elvadultságot, fékeveszteitstéget.“ . . . Szívesen olvassuk az ilyen hangot s örülünk, hogy mások is észreveszik, ami erkölcsitelenség. Ha csak mi mondjuk, kevésbbé hiszik el, de ime már a sajtó is látja. (Az Est.) Hátha nemesak meglátná az eltévelyedéseket, de szívvel-lélekkel szolgálná azt az eszményi célt, amit éppen ebben a cikkben tűz ki: „Szent a gondolat, ha tiszta és nemes, és szent-ségtörő, aki békót vet szárnyára, amikor millió betű tengeréből azért repül milliók érzelmének kalitkájába, hogy világot gyujtson és gyönyörködtessen.“ Magyar sajtó! de szép volna, ha ezt a gondolatot valósítaná meg; akkor nem volna

szükség ker. alapokon álló sajtóvállalatokra! De sajnos nagy szükség van rájuk. Hivatás vár a mi szárnyait bontogató nyomda és sajtóvállalatunkra is.

Kultura a falun. A földmívelésügyi miniszter mondotta a legutóbb, hogy külön gondjuk tárgyát fogja képezni a falu kulturája. Terveik vannak erre nézve s ezek között fontos szerep fog jutni a falun felállítandó moziknak. Őszintén szólva félünk ettől, — ha ugyan még lehet valamitől tartanunk, — mert mi ismerjük a mozit és annak kulturhatásait. Ismerték ezt a korábbi kormányok is és jónak látták, hogy törvénnyel korlátozzák e hatásokat. Igaz, hogy a törvényt még eddig nem hajtották végre, mert már a javaslat is nagy felháborodást idézett elő az érdekelt körökben. A lapok tiltakozása alapján mi csak jót várhatunk tőle; meg azért is, mert a községeknek és erkölcsi testületeknek adta volna meg a mozik létesítésére a jogot. Kulturális erkölcs-hatása lett volna ennek a törvénynek, ha végrehajtották volna. Nálunk ugyanis végrehajtatlan igen jó törvények, — sőt egyházi téren is szégyenkezhetünk ilyenek miatt. Ilyen mozit állíthatott volna az egyház is, mint erkölcsi testület és báresak állított volna minél többet! Talán furesa lehet egyesek előtt ez a gondolat, de praktikus volta, és nevelő hatása kétségtelen. Bizonyítják azt, akik megpróbálták. Volt nekünk is egy ilyen papunk, akit a vesített képei alapján el is neveztek a hívei „kép-mutató“ papnak. Ilyen képmutatókra nagy szükségünk volna. Ujjabban egy ref. egyház állított fel mozit. Pécelen történt, hogy az egyház megvette a mozit és beállította gyönyörű modern gyülekezeti termébe. Az utolsó mondatnak minden szavát külön figyelembe ajánlom: egyház . . . gyülekezeti terem . . . mozi . . . Milyen nyugodtan várhatnánk az új idők minden eshetőségeit, ha legalább a két első egymás mellett állana a mi gyülekezeteinkben. A többit okulásul és példa gyanánt közlöm ez első magyarországi kulturmoziról: „Filmjei feltétlen tiszták, szórakoztatók, mulattatók, oktatók. Jövedelme több, mint a régi mozié és kulturális célokra fordítatik. Törlesztik belőle a nagy terem, az iskola, a rektori lakás és presbiterium tanácskozó terme (!ez is új dolog falun. Szerk.) építésének költségeit. Majd ha ezek az adósságok elfognak, a jövedelem akkor is kulturális és szociális célokra fog szolgálni.“ Csak azt tesszük hozzá, hogy ilyen moziállalatok bizonyára jó és igazi kulturát terjesztenek falun. Ki követi a nagyszerű példát? . . .

B E S Z É L E T.

Karácsonyi üdvözlét. *Nehéz és szomorú karácsonyt engedett a hegyeknek szent Ura ez évben megélnünk. Minél nehezebb és szomorubb a megpróbáltatás teljes idő, annál inkább van szükségünk a jó Isten közelségére. Őszinté lélekkel kívánunk olvasóinknak Istentől áldást, békességet, szeretetteljes együttérzést karácsonynak szent ünnepén a Jézus Krisztus által. Szerkesztőség.*

Elnökségi konferencia. Mult pénteken dec. 13-án egyetemes egyházunk- és a kerületek elnökségeinek Budapesten lakó tagjai tartott konferenciájukon megállapították a kormányhoz intézendő memorandum végleges szövegét. Elhatározták, hogy az evang. kormánybiztos kinevezését újból megsürgetik. Végül megbeszélték a veszélyeztetett vidékek egyházközsegeinek, iskoláinak és az egyházi tisztviselőknek esetleges segítés módját s több aktuális ügyet tárgyaltak meg.

Lelkészszegecsület. Szeretettel értesítem a lelkesztetvéreket, hogy a népruházati bizottságtól azon lelkeszek részére, akik azt pálam külön megrendelték, 100 pár katonai bakkanecot kézhez vettem. Az illetők ezt is Kunz József és tsa cégnél (Bdp. IV. Bécsi u. 6.) jelzett napokon kezemből átvehetik. A bakkanec ára magasabb annál mint előbb jeleztem. Ha 8 napon belül valaki még rendel bakkanecot, talán még sikerülni fog egy újabb szállitmányt kieszközölnöm. A szöveget kiosztásokról szóló értesítések az igényeseknek e napokban küldöm. Ezuttal is kérem, hogy az értesítéseken lévő közléseimet az illetők gondosan figyelembe venni szivesek legyenek. Testvéri üdvözléttel Rákoskeresztur 1918, december 19-én.

NOSZKÓ ISTVÁN egyes. titkár.

Lelkeszek ruha és családi pótléka. Mint értesülünk, a kultusz kormány a 10,000 kor. aluli jövedelemmel bíró lelkeszek részére egy a ruhasegélyt mint a családi pótlékot kiutalványozza. Azonkívül a lelkeszi kongruát revideálja és a segédlelkeszi kongruát felemeli.

Az egyetemes lelkeszszegecsület ezési alap bizottsága folyó hó 6-án tartotta meg ülését Dr. Zsigmondy Jenő ker. felügyelő és Dr. Raffay Sándor püspök elnöklete mellett. Beérkezett 182 segély kérvény, a melyekben 246 gyermek után kérnek segélyt, továbbá két kérvény gyógykezelési segély iránt a f. é. egy. közgyűlés 124 jegyzőkönyvi pont alatt hozott határozata ér-

telmében. A bizottság elsősorban megállapított a szab. rend. 6 §-a alapján a rendes segélyre jogosultak számát és ezek részére 193 gyermek után 300—300 koronás rendes segélyt 57900. — k. összegben, 25 gyermek után egyenként 200 kor. összegű rendkívüli segélyt 5000. — kor. összegben szavazott meg, végül két lelkesz részére egyenként 500—500 kor. gyógykezelési segélyt folyósított. A többi kérelmet részben alap hiányból el kellett utasítani, részben a rendkívüli segélyeknél fedezet hiányából nem lehetett teni. Ilyenformán az idén 63900 korona segély kerül kifizetésre.

A bizottság egyuttal a folyósítás gyors és egyszerűbbé tétele céljából a megállapított segélyeket úgy mint tavaly az egy. pénztár utján egyenesen az illető lelkesz uraknak külön nyugta bekívánása nélkül a postafakarékpénztár utján megküldeti, úgy hogy a segélyben részesülők a segélyeket remélhetőleg még a karácsonyi ünnepek előtt kézhez kapják. Azok a lelkeszek, kiknek segély kérelme kedvező elintézészt nyert, külön értesítést nem kapnak, azok a kiknek kérelme kellő alap hiányából elutasított az egy. főjegyzőtől külön értesítést kapnak.

A bizottság a segélyek kiosztásánál a változott politikai viszonyokra nem tekintett, hanem a magyarhoni evang. egy. egyház kötelekébe tartozó lelkeszeket egyenlő mértékkel mérte és a kérelmeket a szab. rend. alapján bírálta el.

Távirat. A lelkeszek egyszeri rendkívüli 600 korona segélyének utalványozása megtörtént és a püspöki hivatalok kezeihez utalványozott segélyek kifizetése a napokban várható. Megkapják mindazok, akik az 1918 évi 2500 me. számú rendelet értelmében ruházati segélyben részesültek; a mennyiben a ruházati segély újabb kategóriába térjesztetnek ki, ezek is pótlólag részesülni fognak e segélyben.

Dr. Kováts kormánybiztos.

Halálozás. A nagykanizsai izr. hitközség közszeretben és köztiszteletben állott lelkipásztora s az izr. rabbi egyesület elnöke Dr. Neumann Ede rövid betegség után j. hó 12-én áldásos életének 60., üdvös és eredményes lelkipásztori működésének 36. évében elhunyt.

Helyreigazítás. Lapunk 48. számában „Mi történik a szomszédban?” címmel egy Szélgjegyzet jelent meg, amelynek a reánk — evangélikusokra — vonatkozó főesperesi személyt érintő része utólagos értesülésünk szerint tévedésen alapult; ezt kötelességszerűleg tudomásul adjuk, kijelentjük azonban, hogy az ott lefektetett elvi szempontot ez a helyreigazítás a legkevésbé érinti.

Eljegyzés. Janovicsek Árpád nagyszombati ev. lelkész eljegyezte *Pohánka* Lenke kisasszonyt Csőváról. Az Ur áldja meg kötendő frigyüket!

Adomány. Özv. Ruthényi Béláné szül. Vad Amália urnó (volt felügyelőnk református neje) a rimaróhi ág. h. ev. egyháznak hatezer koronát adományozott templomjártási célokra. Az egyház új lelkésze Mikula Zoltán 400 K-át adományozott az egyházközségnek azzal, hogy a fönti összegből legalább 3 drb. 50 K-ás részvényt jegyezzen az ev. nyomda és sajtó vállalat céljaira. Az egyházközség a lelkész fölhevését azzal jutalmazta, hogy az egyh. pénztárából még külön 4 drb. ily részvényt jegyzett a föltebbi nemes célra azzal a kikötéssel, hogy ott tót nyelvű kiadványok is nyomtatassanak!

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

A lipői ág. hitv. ev. egyházmegyébe kebeleztetett *bocabányai* egyházban elhalálozás folytán megüresedett lelkészi állomásra pályázatot hirdetünk.

A lelkészi állomással járó évi javadalom a következő: készpénzben az egyház pénztárából 420 kor. — a lelkészi 20.000 koronányi erdőalapítványból befolyó évi kamat, széna a lelkészi rétekből körülbelül 100 bécsi mázsa, házaspároktól körülbelül 70 bécsi mázsa, 60 bécsi font sajt, a püspöki canonica visitáció alkalmával jegyzőkönyvileg megállapított stóla, kegyadomány. Az állomás nem congruás.

A tiszakerületi lelkészválasztási szabályrendelet értelmében felszerelt jelentkezések küldendők alulírt espereshez Hybbére 1918 évi december hó 31-ik napjáig bezárólag.

Kelt Hybbén és Liptó-Szt.-Miklóson, 1918 december 7-én.

Simkovic János

lipői ev. esperes.

Kuziák János

lipői esper. felügyelő.

Pályázat. A Protestáns Országos Árvaházban betöltendő egy nevelőtanítói állás. Pályázhatnak ref. és ev. vallású, nőtlen tanítók. Kötelessége: osztálytanítás és a fiúk egyik csoportjának vezetése. Javadalma: évi 1200 korona és teljes ellátás. A Protestáns Országos Árvaegetlet választmányához intézett kérvények alulírtokhoz küldendők 1919 évi január 10-ig. Brocskó Lajos igazgató Budapest, VII. Szegegyház-tér 1.

Ujdonság! Magy., és osztr. szab. Ujdonság!

pótharang

Az elrekvirált éreharangok helyébe szép esengésű harangpótlót sikerült feltalálnom, amely praktikus volta, olcsósága és könnyen szerelhetősége folytán a felszerelt harangokat nagy mértékben pótolja. A pótharanghoz az óraalapács is használható.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál.

Csóká Lajos pótharanggyártó,
Budapest, VI. ker., Jász utca, 40. szám.

Most jelent meg!

PROHÁSZKA OTTOKÁR KULTURA és TERROR

Ára portóval K. 8.—

Kapható **Hókai Lajosnál**, Budapest, IV. Hammermayer Károly utca 3.

Ujdonságok!

Dilágbéke és evangélium.

Irtá: *Jahn Jakab* ev. lelkész.

Ára 2 korona.

A Biblia

Utmutató a Szentírás tanulmányozásához. irtá: *Dr. Makkai Sándor.* Átdolgozta: *Juhász Albert.*

Ára 6 korona.

Prot. papok és hitokt. zsebnaptára 1919

Szerkesztette: *Vértesi Zoltán.*

Hókai Lajosnál Budapest IV. Hammermayer Károly u. 3.

Portóra még 10 százalék felár küldendő.

Ujdonságok!

A MI VALLÁSUNK

A magyar reformáció négyszázados évfordulójára
irták: *Dr. Keckeméthy István, Dr. Bartók György*
Dr. Révész Imre, Nagy Károly és Dr. Ravasz
László. — A művelt közönség részére.

I. kötet:

Otestamentomi vallás

Irtá: *Dr. Keckeméthy István.*

Az ujszövetség vallása

Irtá: *Dr. Bartók György.*

Vallásunk a történelemben.

A kereszténység fejlődése, egyházzá alakulásától
a jelen korig. Irtá: *Dr. Ravasz Imre.* Ára 15 kor.

Az értékelés filozófiája

Irtá: *Dr. Czákó Ambró.*

Ára 10 korona.

Dilághéke és az evangelium

Irtá: *Jahn Jakab.*

Ára 2 korona.

A halál mysteriuma

Irtá: *Dr. Makkai Sándor.*

Ára 4 korona.

Magyar Protestáns Unió

Egyháztörténelmi tanulmány. Irtá: *Dr. Palay Pál.*

Ára 5 korona.

Harangszó után

„A futkározó hamis atyafiak“ támadása ellen a
magyar református egyháznak tagjai számára az
írásból merített beszélgetések alakjában készült
hitvédelmi munka.

Irtá: *Mészáros János* laskói ref. lelkész

Ára 4 korona 80 fillér.

10°/_o-os felár. Postaköltség a rendelőt terheli.

Kaphatók: **Scholtz Testvérek** könyv-
kereskedésében. Budapest, IX.
Ferenc-körút 19–21.

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő
kannák, oltári gyertyatartók, borkanecók. — Arany és
ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst dísz tárgyak
részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot
fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.